

[Udenrigsministeren]

dige politiske lederskab har banet vejen for de resultater, der allerede er opnået. Jeg mener, det er vigtigt netop også for at have en dialog med alle involverede parter. Jeg mener, det er vigtigt også for at give udtryk for en støtte til den indsats, præsident de Klerk står for, og han har brug for støtte.

Derfor synes jeg også, det har været positivt at opleve debatten i dag, der i hvert fald i mine øren pludselig var meget mere realistisk end selv den seneste debat, vi havde. Jeg bed mærke i, at der nu var almindelig enighed om, hvad det er for målstænger, der står, hvad det er, vi skal nå, før vi kan afskaffe sanktionerne. Jeg glædede mig over fru Ebba Stranges bemærkninger for et øjeblik siden om, at hvordan de indretter deres samfund dernede, må de selv om.

Det drejer sig om at få det racistiske apartheidsystem væk, hverken mere eller mindre. Det er netop vigtigt at holde fast i det. Det drejer sig ikke om, hvordan de indretter deres grundlov. Det drejer sig ikke om, hvordan de laver valglove osv., når bare der ikke er elementer tilbage af det apartheidsystem, som jo er enestående i sin natur og derfor også har kaldt på ret så enestående reaktioner fra verdenssamfundet, herunder fra Danmark.

Spørgsmålet er så hvornår? Det er dér – det medgiver jeg gerne hr. Kim Behnke – jeg sådan lidt uldent og uden at komme med en alt for præcis målestok, har sagt, at det må bero på en politisk vurdering.

Der er flere, der har hæftet sig ved, hvad de nordiske udenrigsministre sagde for en halv snes dage siden om det samme. Det var såmænd heller ikke så voldsom præcist, som det måske umiddelbart ser ud til. For det dækkede også over forskellige opfattelser af, hvordan en sådan målestok skulle se ud. Men det er jo rigtigt, som bl.a. hr. Jørgen Estrup har peget på, at vi siger, at det afgørende er den faktiske udvikling. Det afgørende er også afskaffelsen af det lovfæstede apartheidsystem. Det vil være det vendepunkt, der gør, at vi så kan fjerne sanktionerne.

Jeg vil godt forsøge at give min egen tekstudlægning af det.

For at tage det sidste først. Det afgørende vendepunkt er, når lovene er væk. Her er jeg enig med hr. Glønborg i den beskrivelse, han gav, at dér har vi nået det afgørende punkt. Da må de sidste rester af sanktioner kunne fjernes.

Ganske vist består der så stadig en situation, hvor man skal til at bygge op igen, hvad der er blevet forbrudt i de mange år, hvor man har haft et apartheidsystem. Man skal til at skabe et mere demokratisk samfund, men det ligger på den anden side det afgørende vendepunkt, som hedder, at nu er der ikke længere love, som gør, at apartheid er bevaret.

Den anden bemærkning i den nordiske udtalelse, var dette med, at afgørende er den faktiske udvikling. Deri vil jeg nu nok lægge en åbning for den flertrinspolitik, jeg forsøgte at skitsere som en tankegang. For hvis nu, og det fornemmer jeg da på debatten i dag, at der i hvert fald vil kunne være et flertal om, at de sidste rester af sanktionerne skal væk, den dag lovene er væk, så er der en vis åbenhed over for, at vi så måske, ligesom vi allerede har gjort det, når det drejer sig om personlige kontakter, kunne pille lidt andre ting væk undervejs, beroende på den faktiske udvikling. Her er det, man kan lægge det ind i bedømmelsen, når alle lovforslag, der indebærer en ophævelse af det legale grundlag for apartheidsystemet, er fremlagt, også det lovforslag, der mangler endnu, at man kan sige, at der så er sket en faktisk udvikling. Selv om de ikke er vedtaget endnu, er de altså lagt frem af en regering, der har et bekvemt flertal til at få det gennemført. Så er der sket en faktisk udvikling, som gør, at man så måske kunne tage et ekstra lille skridt på vejen hen imod det, der skulle være den fuldstændige afvikling af sanktionerne. Her var det, jeg nævnte som en tanke, som jeg håber man vil gå hjem og tænke videre over, at man kunne tage investeringssiden, Warwick's Bay og tjenesteydelser med ind i billedet. Jeg har nærmere begrundet hvorfor, og jeg vil godt føje til min begrundelse, at også ganske mange andre lande, der i hvert fald på papiret er lige så langt fremme, som vi er, i retning af en total boykot, synes at tage f.eks. det med investeringer noget mere lempeligt i realiteten for øjeblikket, end f.eks. vi gør.

Der kunne være mange gode grunde til, at vi forsøgte denne gradvise bevægelse, byggende på den faktiske udvikling og med det endemål, at når lovgivningen, der sikrer apartheid, er væk, kan vi få det sidste afskaffet. Med den fart, udviklingen har haft hidtil, skulle det være noget, der ville kunne ske i løbet af de kommende måneder.